

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОРГАН ПО НЕПОДКУПНОСТИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel.(373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

Nr. 07/4497 din 12.08.2021

La nr. 31-06-463-5428 din 10.08.2021

Ministerul Justiției

Copie: Cancelaria de Stat

Autoritatea Națională de Integritate (în continuare Autoritatea) a examinat scrisoarea Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, înregistrată cu nr. 7072 din 10.08.2021, prin care s-a solicitat avizarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a altor acte normative (inițiativa legislativă nr.169 din 04.08.21).

Drept urmare, Autoritatea reiterează avizul său făcut anterior public (<https://www.ani.md/sites/default/files/Comentariile%20si%20Propunerile%20ANI%20la%20proiectul%20PAS.pdf>) și comunicat factorilor de decizie, inclusiv Ministerului Justiției, prin scrisoarea Autorității nr. 07/4317 din 06.08.2021, sub forma de Comentarii și propuneri ale ANI la amendamentele la legislația specială ANI și a cadrului normativ conexe (inițiativa deputaților PAS).

Astfel, suplimentar la scrisoarea nr. 07/4317 din 06.08.2021, Autoritatea, în contextul ajustărilor aduse variantei inițiale de către autorii proiectului de lege supus avizării (după formularea și comunicarea opiniei Autorității), cu titlu de completare, ține să formuleze următoarele propuneri:

1. La art. 14 din Legea nr. 132/2016, autorii proiectului au propus ca alineatul (3) să fie expus în următoarea redacție: “(3) *Vicepreședintele Autorității monitorizează și evaluează exercitarea conformă a atribuțiilor de serviciu de către inspectorii de integritate, precum și supraveghează modul în care are loc respectarea de către inspectorii de integritate a practicii unificate de verificare și control aprobată de Președintele Autorității.*”.

Opinia Autorității:

Implicarea conducerii Autorității (vicepreședinte) în activitățile de control, monitorizare și supraveghere a activității inspectorilor de integritate, chiar și post-control, este improprie pentru funcția administrativă respectivă și implică riscuri de corupție – impulsionarea unor practici

ilegale ce ar putea însemna emiterea de către inspectorii de integritate a unor acte de constatare contrare legii, fiind siguri de faptul că persoana care le va evalua ulterior, va tolera încălcările admise dintr-un motiv sau altul. Or că, concentrarea prerogativei de control în mâinile unei singure persoane, care eventual nu este în subordonarea nimănui ca și control a activității acestuia, trebuie să fie însoțită și de răspunderea cuvenită.

Legat de amendament, Autoritatea insistă în continuare pe introducerea funcției de inspector de integritate – șef, care urmează a fi investit cu atribuția de monitorizare, supraveghere, control și evaluare a activității inspectorilor de integritate.

La caz, reiterăm recomandările experților Consiliului Europei formulate în Recomandările experților Consiliului Europei conținute în Documentul tehnic (06/2021): *Analiza cadrului legislativ, procedurilor interne, organizării și eficacității ANI* (recomandările 6 și 11), cităm: “*Ar trebui analizată posibilitatea implementării unui nivel ierarhic ferm și adecvat pentru inspectorii de integritate, pentru a se asigura verificarea actelor de constatare emise de inspectorii și, de asemenea, pentru a asigura practici uniforme și aplicarea uniformă a dispozițiilor legale de către inspectorii.*

De exemplu, în cadrul organelor procuraturii există un control ierarhic al actelor emise de un procuror pentru a verifica dacă prevederile legale au fost interpretate și aplicate corect, fără a da instrucțiuni specifice pe caz. O astfel de practică, dacă ar fi implementată în cadrul ANI, ar conduce la unificarea practicilor interne și ar asigura o aplicare uniformă a dispozițiilor legale. Ar fi important ca un astfel de filtru să asigure doar aplicarea corectă și uniformă a legii, dar să nu dea instrucțiuni specifice inspectorilor cu privire la cazuri concrete.

Se recomandă ca activitățile de monitorizare, control și organizare a activității inspectorilor să fie efectuate de către șeful Inspectoratului de Integritate, însă acest control nu trebuie să constituie o imixtiune în activitatea inspectorului de integritate sau în procesul decizional al acestuia, ci instrucțiuni, recomandări, îndrumări neobligatorii în scopul de a spori calitatea actelor emise.”.

La fel, propunerea de a institui funcția de inspector de integritate – șef, din aceleași raționamente, a fost susținută și de către Banca Mondială - scrisoarea oficială din 28 iulie 2020 (*Support to Anti-Corruption Reform and Strengthening Asset Declaration System Technical Assistance: World Bank Comments and Recommendations to the Draft Law on Amendments in the Laws of Moldova on Asset Declarations and Conflict of Interest*).

Mai mult ca atât, legat de investirea vicepreședintelui Autorității cu atribuțiile propuse, este de considerat și practica Agenției Naționale de Integritate din România, cadrul legal al căreia a fost, în mare parte, transpus în legislația Republicii Moldova. Astfel, potrivit Legii României nr. 144/2007 *privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate* (art. 28), președintele, vicepreședintele și secretarul general al Agenției nu îndeplinesc atribuții operative referitoare la evaluările privind averea persoanelor, conflictele de interese și incompatibilitățile.

https://www.integritate.eu/Files/Files/legislatie/090%20Legea%20144%20din%202007%20privind%20infiintarea_%20organizarea%20si%20functionarea%20Agentiei%20Nationale%20de%20Integritate%20actualizata.pdf

La fel, potrivit Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale de Integritate din România, aprobat prin ordinul președintelui Agenției, nr. 14.409. din 10.10.2019, Inspecția de integritate (cu statut de direcție generală) din cadrul Agenției, este condusă de către un inspector șef (director general) și nicidecum de către vicepreședintele Agenției.

2. La art. 19 din Legea nr. 132/2016, autorii proiectului au propus expunerea în redacție nouă a lit. i), după cum urmează: *“(i) solicită în condițiile legii, suspendarea din funcție a subiectului declarării pe perioada examinării în instanță a actului de constatare, în cazul în care dispozitivul actului de constatare prevede propunerea de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu, sau în cazul în care persoana vizată în actul de constatare influențează sau poate influența asupra examinării obiective și imparțiale a actului de constatare.”*.

Opinia Autorității:

Legat de completarea operată la redacția inițială a lit. i) supra-menționată (text subliniat), Autoritatea nu a dedus cine anume va stabili și de ce manieră (procedural), acțiunea persoanei vizate de un act de constatare emis, de a influența sau eventualitatea exercitării unei influențe asupra examinării actului. Astfel, deoarece se operează cu un act de constatare deja emis, nu este clar raționamentul din care inspectorul ar solicita suspendarea subiectului controlului, post-control, doar din simplul motiv ca cel din urmă să nu influențeze luarea de decizii pe actul de constatare (reținem că deciziile se vor lua în continuare de către instanța de judecată, în cazul contestării actului de constatare sau în cazul înaintării acțiunilor de nulitate a actelor emise în conflict de interese sau de către angajator – în cazul în care acestuia i se va solicita punerea în aplicare a actului de constatare rămas definitiv).

Autoritatea consideră că, investirea inspectorului de integritate cu atribuții lăsate la discreția acestuia, în speță - de a suspenda subiectul controlului din raționamentele și percepțiile personale subiective ale acestuia, privind eventualele influențe ale subiectului controlului asupra deciziilor decidenților de mai departe pe actul de constatare, este periculoasă și disproporțională.

3. Legat de modificările similare celor din art. 19 lit. i), propuse spre a fi operate în art. 35 alin. (2), art. 39 alin. (2¹), art. 40 alin. (3) și art. 41 alin. (4) din Legea nr. 132/2016, Autoritatea reiterează opinia și argumentele expuse în punctul 2 supra.

Suplimentar, atribuția inspectorului de a solicita suspendarea pe motiv de influență/eventuală influență, excede condiționalitatea ca dispozitivul actului de constatare să prevadă propunerea de încetare a mandatului/funcției și va putea fi aplicată în raport cu oricare act de constatare, indiferent de conținutul dispozitivului acestora (chiar dacă nu se va dispune de a propune încetarea mandatului/funcției).

Autoritatea conchide că mecanismul propus, analizat în punctele 2 și 3, rămâne a fi disproporțional scopului urmărit iar în cazul implementării acestuia va exista riscul instituirii unor atribuții excesive și arbitrare ale inspectorului de integritate.

Finalmente, Autoritatea reiterează, în mod special, recomandarea nr. 54 din Recomandările experților Consiliului Europei formulate în Documentul tehnic (06/2021):” ANI ar trebui să fie consultată în toate procesele de modificare și completare a actelor legislative care reglementează mandatul și activitatea sa”.

Or, amendamentele propuse de către Autoritate vin să înlăture lacunele existente în legislația specială tangențială activității acesteia (pe care nu le cunoaște nimeni altul mai bine decât Autoritatea), să fortifice capacitățile instituționale și să eficientizeze activitatea inspectorilor de integritate prin crearea pârgurilor necesare asigurării integrității în exercitarea funcției publice sau funcției de demnitate publică și prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

Amendamentele propuse de Autoritate, s-au întemeiat pe practica acumulată de către Autoritate la implementarea cadrului normativ-legislativ în vigoare, dar și pe expertiza și opiniile de specialitate, formulate prin documente oficiale, de către experții Consiliului Europei, Băncii Mondiale și cei locali, care trebuie neapărat considerate și implementate.

Anexă:

Comentariile și propunerile ANI la amendamentele la legislația specială ANI și a cadrului normativ conex (inițiativa legislativă nr.169 din 04.08.21), pe 63 file.

Cu respect,

președinte

Rodica ANTOCI

*ex: Sergiu Popov
tel. 022 820 614*